5
Vragenuur: Vragen Van Tongeren

Vragen van het lid Van Tongeren aan de minister van Economische Zaken over **het bericht dat de Nederlandse Staat meebetaalt aan de schade van een privaat bedrijf, de NAM, tegen alle uitspraken van de minister in**.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Voorzitter. In de provincie Groningen voltrekt zich een ramp in slow motion; ik heb dat al eerder gezegd. De Onderzoeksraad Voor Veiligheid adviseert eerlijk en open te communiceren met de bevolking, maar dat blijkt nog een hele opgave te zijn. Een monumentale boerderij, De Haven in Onderdendam, die onbewoonbaar verklaard was vanwege aardbevingsschade, bleek opeens voor twee vijfde eigendom van de Staat en voor de rest van de NAM. Dat is vreemd, want de minister heeft steeds gezegd dat de NAM, een privaat en commercieel bedrijf, eigendom van Shell en Exxon, alle schade gaat vergoeden. Ik citeer uit het VAO van 14 februari 2013 over de gaswinning in Groningen: "Het gaat mij erom dat de NAM ervoor zorgt dat alle schade als gevolg van een aardbeving volledig vergoed wordt. Het gaat erom dat zij alle schade volledig vergoedt". Op 17 januari 2014 zei de minister: "De Staat betaalt mee via verminderde aardgasbaten, maar de NAM moet alle schade vergoeden".

Vindt de minister dat een bedrijf als Shell, dat vorig jaar een omzet had van 432 miljard dollar en een winst van 22,6 miljard dollar, zijn eigen schade, bijvoorbeeld die twee vijfde van die boerderij, niet kan betalen? Vindt de minister echt dat de Nederlandse belastingbetaler ook nog moet bijspringen om zo'n boerderij te kopen? Is dit een uitzonderlijk, individueel geval of is de Staat via EBN eigenaar van meer panden? Is de Staat ook eigenaar van meer monumenten met aardbevingsschade? Waarom heeft de minister hier niet eerder open en eerlijk over gecommuniceerd? Waarom kwam dit pas naar voren uit de dagvaarding? Dit pand is een rijksmonument. Daar horen wettelijke verplichtingen bij. Als je eigenaar bent van een rijksmonument, moet je het in stand houden. Welke inspanningen heeft het Rijk gedaan om dat monument in stand te houden, hoeveel heeft dat tot vandaag gekost en voor wiens rekening is dat?

Minister **Kamp**:
Voorzitter. Ik ben verbaasd over de vragen van mevrouw Van Tongeren. Zij vraagt zich af waarom ik niet open en eerlijk gecommuniceerd zou hebben. Ik zou gezegd hebben dat de NAM de schade moet vergoeden, terwijl dat nu anders zou blijken te liggen. Natuurlijk heb ik wel open en eerlijk gecommuniceerd. Alles wat rondom Groningen gebeurt, gaat in openheid en eerlijkheid, zoals alles op het ministerie van Economische Zaken. De NAM wint daar aardgas en moet dus ook de schade van de winning vergoeden.

Ik heb de Kamer precies voorgerekend hoe dat in de praktijk uitpakt voor de Staat. De opbrengsten van de aardgaswinning gaan naar de Staat. Bij het eerste gas dat uit de grond komt, is de verdeling nog 64/36: 64% voor de Staat en 36% voor Shell en Exxon, die samenwerken in de NAM. Als er meer gas uit komt, is over het meerdere de verdeling 85/15: 85% voor de Staat en 15% voor de NAM. Over wat er daarna nog uit komt — dat is het grootste deel — komt 95% voor rekening van de Staat en 5% voor rekening van de NAM. Ik heb met de NAM afgesproken hoe we de kosten gaan verdelen. Normaal gaan de kosten voor gaswinning van de totale winst af, maar hierbij is met Shell en Exxon afgesproken dat die niet van de bovenkant van de winst af gaan, maar van de onderkant. Dit betekent dat het niet via de verhouding 95% voor de Staat en 5% voor de NAM is geregeld, maar via de verhouding 64% voor de Staat en 36% voor Shell en Exxon in de NAM. Dat heb ik ook aan de Kamer gecommuniceerd in een brief van 17 januari 2014. Daarin heb ik dat nog een keer in geuren en kleuren neergezet. Hoe daarover een misverstand kan zijn, is mij een groot raadsel. Shell en Exxon moeten natuurlijk hun deel van de kosten dragen via de afspraken die daar al vele tientallen jaren geleden over zijn gemaakt. Op basis daarvan wordt nog steeds gewerkt.

Dan de aankoop van de panden. Dit is het eerste pand dat aangekocht is. Er is gekozen voor de constructie dat de NAM en EBN — die werken samen in het gasgebouw, waarbij EBN een 100%-staatsdeelneming is — beide in de akte zijn genoemd. In alle aankopen die daarna zijn gedaan door de NAM is dat niet meer gebeurd en is alleen de NAM genoemd. Dat doet allemaal niets af aan het principe dat de NAM panden koopt. De NAM maakt allerlei kosten in verband met de aardgaswinning. Uiteindelijk leiden die kosten ertoe dat er minder opbrengsten zijn. Degene die het grootste deel van de opbrengsten binnenhaalt, de Staat, draagt dus ook uiteindelijk het grootste deel van de kosten. Zo is open en eerlijk de gang van zaken.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Kan ik het verhaal van de minister zo samenvatten dat dit één enkele keer gebeurd is en dat het in de toekomst niet vaker gaat gebeuren dat de Staat rechtstreeks eigenaar wordt van een pand dat onbewoonbaar is vanwege de aardbevingsschade? Kan de minister mij daarnaast nog iets vertellen over het in stand houden van het monument? Is de minister verder bereid om een register aan te leggen, waar ook Groningers in kunnen kijken, waarin staat welk pand opgekocht is en welk pand gesloopt is? Er hoeven geen bedragen bij, maar mensen moeten wel kunnen zien wat er met die panden aan de hand is. Er gaan allerlei geruchten in Groningen. Een publiek toegankelijk register met de absolute basisinformatie zou daarbij helpen.

De minister weet natuurlijk net zo goed als ik dat er een groot verschil is tussen rechtstreeks meebetalen aan schade of bijdragen via de aardgasbaten, zoals ook in de door de minister genoemde brief staat, die ik bij me heb. De belastingbetaler draagt alleen bij via verminderde aardgasbaten. Een bedrijf met zulke kolossale winsten had deze boerderij ook gewoon zelf geheel kunnen kopen. Dat is de minister ongetwijfeld met mij eens.

Minister **Kamp**:
Ik citeer uit mijn brief van 17 januari: "Dat betekent dat 64% van de kosten van schadeafwikkeling en preventiemaatregelen en het leefbaarheidsprogramma via verminderde aardgasbaten voor rekening van de Staat komen. Het gaat voor de Staat om een geraamd bedrag van €144 miljoen per jaar." Dat is optimale duidelijkheid.

Mevrouw Van Tongeren heeft gevraagd of het vaker voorkomt dat de Staat via EBN rechtstreeks in die aankopen zit. Materieel maakt dat geen enkel verschil. Wij zitten via EBN in het gasgebouw. De NAM, Shell en Exxon, zit daar ook in. Die verhoudingen liggen vast. Het doet er niets aan af of we wel of niet in een akte worden genoemd. In de eerste akte is het wel gebeurd, in de akte daarna niet. Materieel zijn wij, volgens het percentage dat ik net heb genoemd, gebonden aan de afwikkeling van de schade die daar momenteel ontstaat.

Ik weet niet hoe het precies zit met de afwikkeling van een monument dat is opgekocht en waarmee nu iets moet gaan gebeuren. Er zijn meer dan 30.000 schademeldingen geweest, grote en kleine. Als de Kamer over een bepaalde kwestie nadere informatie wil hebben, wil ik dat graag uitzoeken. Ik kan dat echter niet zo uit mijn mouw schudden.

Het kan helemaal geen kwaad als de Kamer een register zou willen. Ik ga er voorlopig maar even van uit dat de Kamer wil wat mevrouw Van Tongeren nu vraagt, namelijk inzicht in de panden die door de NAM zijn aangekocht. Het gaat om panden die de ene keer zijn aangekocht vanwege het feit dat het om een schrijnend geval gaat en een andere keer omdat er voorbeeldpanden nodig zijn om de preventiemaatregelen te kunnen uitproberen. Er kunnen ook nog andere redenen zijn. Ik ben zeker bereid om een register te maken waarin die panden opgesomd worden. Er zullen trouwens alleen maar vermeldingen van panden in komen te staan, geen aankoopbedragen, want dat speelt zich af tussen koper en verkoper. Ik ga die informatie niet zomaar publiceren.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ik ben blij dat de minister mijn suggestie overneemt om te bekijken wat de mogelijkheden zijn voor zo'n register en het inzichtelijk maken voor de Groningers. De minister moet mij nog wel even uitleggen hoe twee vijfde 64% is, maar dat mag ook op een ander moment. Als je twee vijfde eigenaar bent en je zegt dat je 64% van de kosten moet betalen, haal je daarmee niet je Cito-toets. Voelt de minister, als mede-eigenaar van een monument, de verantwoordelijkheid onder de Monumentenwet — dat is geen optie, maar een wettelijke verplichting — om dat monument in stand te houden? Er zijn in Groningen een heleboel fantastisch mooie monumenten. Als de Staat daar langzamerhand vaker eigenaar van gaat worden, moet de Staat ook de verantwoordelijkheid nemen om die monumenten in stand te houden.

Minister **Kamp**:
In stand houden is niet hetzelfde als renoveren of restaureren, dat zijn allemaal verschillende begrippen. Ik denk dat het verstandig is om met die panden waarvan tot aankoop wordt overgegaan in Groningen, afhankelijk van de kwaliteit van het pand, goede dingen voor Groningen te doen. Dat is één van de vele zaken die op dit moment aandacht krijgen. In een brief heb ik al een keer uitgerekend hoe het zit met de verplichting, de 40% en de 60% in relatie tot de 64% waarover ik net sprak. Ik zou dat nu ook kunnen doen, maar dat wordt dan een beetje een technische uiteenzetting. Misschien mag ik verwijzen naar mijn brief van 17 januari 2014.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ik heb nog 9 seconden waarin ik toch nog wil zeggen dat de Staat voor twee vijfde eigenaar is van deze boerderij, dat de minister zegt dat hij 64% van de schade moet betalen en dat die aantallen in elk geval niet overeenkomen. Als dit in een volgend debat nog een keer technisch uitgelegd kan worden, stel ik dat op prijs. Ik begrijp dat hiervoor de tijd nu te kort is.

Minister **Kamp**:
Ik zal 9 seconden gebruiken om te zeggen dat de allereerste schijf van de opbrengstverdeling van het aardgas een verhouding kent van 64%/36%. Dit betekent dat 36% van die opbrengst naar de NAM gaat en 64% naar de Staat. Wij hebben afgesproken met ExxonMobil dat wij de kosten volgens die schijf verdelen. Niet volgens de andere schijf, wat ook had gekund, maar volgens deze schijf, die voor ons als Staat het meest voordelig is. Wij verrekenen op die manier de kosten.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD):
Ik moet eerlijk zeggen dat ik ook nog niet heel veel wijzer word van de antwoorden van de minister. Ten eerste vraag ik me af waarom hij dan zo expliciet heeft gezegd en bevestigd dat de NAM de kosten moet betalen. Waarom zegt hij daar dan niet bij dat de Staat daar ook bij hoort met verminderde aardgasbaten? Ten tweede blijft de vraag overeind hoe het geld op de rekening van EBN is gekomen, als de Staat bijdraagt aan de kosten door verminderde aardgasbaten. Er is wel een bedrag van €537.000 opgehoest waarvan EBN €385.000 heeft ontvangen. Hoe komt dat geld op de rekening van die maatschap, onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken, om panden op te kopen, waarvan de minister heeft gesuggereerd dat de NAM dat zou doen?

Minister **Kamp**:
Ik heb helemaal niks gesuggereerd. Wat is dat voor een rare vraag aan mij? Er wordt gesuggereerd dat ik allerlei dingen onder de dekens doe met betrekking tot de aardgaswinning. Geen sprake van! Natuurlijk heb ik voortdurend gezegd dat de NAM schadeplichtig is. De NAM moet de schade vergoeden. Ik heb er echter in een brief aan de Kamer uitgebreid bij gezegd hoe het in de praktijk uitpakt voor de rijksschatkist. Dat is de verdeling die ik net heb genoemd. Ik heb geciteerd uit een brief die al bijna anderhalf jaar bij de Kamer ligt. De Kamer weet precies hoe het zit. De NAM wint het aardgas en is dus schadeplichtig. De NAM moet zorgen dat de schade goed vergoed wordt door het Centrum Veilig Wonen. Daar zeg ik niet iedere keer bij: we hebben ook nog een brief van 17 januari en daarin staat … Dan kan ik het hele verhaal er weer bij vertellen. Dat is toch geen manier van werken!